

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban érvé:
Egy évre 10 k.
Három évre 28 k.
Helyben hához hordva:
Egy évre 20 k.
Három évre 56 k.
Postán szállítva:
Egy évre 24 k.
Három évre 60 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszam-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 50. szám,

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 március 2.

Kikhez csatlakozik Románia?

Budapest, március 1. Az Esti Ujság írja: A Balkanska Posta című szófiai lap szerint a román külügyminiszter egy barátjának a következőket jelentette ki:

— Románia e pillanatban nem gondol arra, hogy állásfoglalását megváltoztassa. A kormány két hatalmi csoport pressziója alatt áll, de jövő magatartását csak az elkövetkezendő események irányítják. Románia ahhoz a hatalmi csoporthoz fog csatlakozni, amely a mely a legkedvezőbb ajánlatot teszi.

A magyar és román államvasutak megegyezése.

Brassó, március 1. Amint beavatott helyről értesülünk, a központi hatalmak által Romániában vásárolt és még ezután vásárolandó nagymennyiségű termény szállítása lebonyolításának megkönnyítése céljából a magyar és román államvasutak között megegyezés jött létre, amely szerint március 1-étől kezdve a román teherkocsik a határon innen, a határhoz legközelebb fekvő magyar állomásokon rakodhatnak ki.

A román kormány lemond.

Budapest, március 1. (Saját tud.) A jassy-i lapok jelentik, hogy a román kormány legközelebb lemond. A király hajlandó a parlament feloszlatására.

Mackensen hadserege Verdun előtt.

Genf, március 1. A „Journal de Genève” jelenti a francia főhadiszállásról, hogy a németek nyolc hadtesttel támadtak Verdun ellen. A csapatok között szerepel a Szerbia ellen harcolt és később Szaloniki alá vitt Mackensen-féle hadsereg színe-java is. A harcokhoz szokott edzett katonaság előtt alig van legyőzhetetlen akadály.

A hatalmas német gyűrű Verdun körül.

Zürich, március 1. A Journal de Genève haditudósítója jelenti: Verdun körül a németek olyan óriási haderőket vontak össze, hogy a semleges haditudósítókat csodálatba ejtették. Párisban arról beszélnek, hogy ezen az aránylag szűk fronton a németek 250.000 főnyi hadsereget vetettek harcba és olyan rengeteg tüzérséget használnak fel, a mely nagyszerűségével és számával egyaránt minden képzelhető felülmul. Ennyi ágyut a németek francia területen még nem vittek akcióba.

A német tengeralattjárók sikerei.

Berlin, márc. 1. A Wolffügynökség jelenti:

Tengeralattjáróink 4—4 cirkálóval el-
létott 2 francia segéd cirkálót sülyesztet-
tek el, La Havre és egy felfegyverzett
angol gőzhajót a Tomse torkolatánál.

A földközi tengeren párisi hivatalos
jelentés szerint a „La Provence” francia
segédcirkálót, amely 1800 főnyi csapat-
szállítmánnal utban volt Szaloniki felé,
elsülyesztették.

Hir szerint csak 690 embert mentettek
meg. A syriai tengerparton február 8 ikán
elsülyesztett francia hadihajó a visszatért
tengeralattjáró szerint nem „Sufren” sor-
hajó, hanem az „Amiral Chane”, páncélos
cirkáló volt. A tengerészeti vezérkar fő-
nöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angol főtisztek Verdunban.

Budapest, március 1. (Saját tud.)
Rotterdamból jelentik: Angol főtisztek Ver-
dunba utaztak.

A francia hadvezetőség esküszik a sikerre.

Budapest, március 1. (Saj. tud.) Rot-
terdamból jelentik: Eydoux tábornok kiált-
ványban felhívja a lakosságot, hogy bizza-
nak a hadvezetőségben, mely esküszik a
harcok kedvező kimenetelére. A rémhírek
terjesztőivel hazaárulókként bántak el.
Egyes pozíciókat vérpazarlás elkerüléséért
űritettek ki.

Az oroszok új offenzívája.

Bukarest, márc. 1. A Minerva jassy-i
tudósítója jelenti, hogy az oroszok újabb
offenzívára készülnek elő. A tudósító ér-
tesülése szerint az ország belsejéből napon-
ként érkeznek újabb csapatok Besszarábiába,
leginkább tüzérség.)

Női esőköpenyek 30 koronától
Katonai esőköpenyek 23-50 koronától
Férfi esőköpenyek nagy választékban.
Lábszárvédők, légpárnák, gummi mosdótál,
hátizsák és hálózsákok nagy választékban

HAAS LIPÓT
Linoleum és szőnyegházában
vlaszovászón és gummi áruk gyári raktára
Nagyvárad, Rákóczi-út 5. Telefon 4-63.

Élénk harcok a Maas és Mosel között.

A német repülők sikeres tevékenysége.

Berlin, március 1. A nagyfőhadiszállás jelentőse:

Nyugati hadszíntér.

A tüzérségi tevékenység az arcvonal számos részén, különösen az ellenségénél tegnap is igen élénk volt. Célja több helyen nyilván csak megfélemlítésünk volt. Ezzel szemben az Yser vidékén, a Champagnében, valamint a Maas és a Mosel között az ellenség úgy látszik arra törekedett, hogy bennünk komoly kárt tegyen. Célját nem érte el. A légi harcban Meilaél végeztünk egy angol kétfedelűvel. A bennülőköt elfogtuk. Két francia kétfedelűt védőágyúink szedtek le. Az egyiket Vesapovinál (Soussontól északnyugatra.) Utasait elfogtuk. A másikat közvetlenül Soussontól délnyugatra. A bennülők alkalmasint meghaltak. Egyik repülőgépünk, amelynek vezetője Kühl tartalékos hadnagy, megfigyelője Haber tartalékos hadnagy volt, bombavetéssel megállásra kényszerített a Besançon-Jussel vonalon egy katonai szállító vonatot és az abból kiszállt legénységgel gépfegyvere segítségével sikeresen megküzdött.

Keleti és Balkán-hadszíntér.

Különösebb esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztály)

A franciák az orosz támadásban reménykednek.

Berlin, március 1. A Novoje Vremjának a francia fronton lévő tudósítója jelent lapjának:

Fontos tanácskozások voltak a nagy főhadiszálláson az utóbbi napokban. Ezekbe a tanácskozásokba Sir Douglas Haig angol főparancsnokot is belevonták. A nyugati hadszíntéren áhítózva várják az orosz offenzíva megkezdését a németek ellen, mert ha az oroszok nagy erővel támadnának keleten, ezzel jelentékenyen megkönnyítenék a francia front helyzetét. Sarraill tábornok széleskörű felhatalmazást kapott a legutóbbi időben a görög határ felé való előrenyomulásra.

A francia hadvezetőség és a párisi illetékes tényezők biztosra veszik, hogy hamarosan megindulhat az offenzíva Macedóniában. Általános az a vélemény, hogy a hadiszerencse nyugaton hamarosan a szövetségesek oldalán lesz, mielőtt az oroszok is támadnak és Párisban egyre hangosabban nyilvánul meg az a felfogás, hogy Örményországban folytatni kell az orosz támadásokat, Macedóniában meg kell indítani az offenzívát és az olasz seregnak az eddiginél nagyobb mértékben kell támogatni a szövetségesek haditervét.

Hadszíntereinken nincs esemény.

Budapest, március 1. (Hivatalos.) A helyzet mindenütt változatlan. Höfer.

Az antant ultimátuma Görögországhoz.

Budapest, március 1. (Saj. tud.) Szófiából jelentik: Hír szerint az antant ultimátumot intézett Görögországhoz; a diplomaták hozzátézik, hogy teljesen eredménytelenül.

Az angol haditanács Párisban.

Budapest, márc. 1. (Saj. tud.) Rotterdamból jelentik: Az angol haditanács tagjai Párisba utaztak.

A román hadsereg új ezredei

Brassó, márc. 1. A „Brassói Lapok” jelentik: Igen rövid idő alatt tökéletesen megszervezték az a 40 új román ezred, amelynek főállítást megkezdették. Ezzel együtt a román hadseregben 120 tökéletesen kiképzett és felszerelt gyalogezred lesz.

Belgium nincs szövetségben az antant államokkal.

Berlin, márc. 1. A Deutsche Tageszeitung amsterdami tudósítója hitales értesülés alapján közli lapjával, hogy az utolsó napokban Albert belga király előkléta alatt permanens minisztertanács volt, amely kizárólag azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy milyen álláspontot foglaljon el Belgium a londoni egyezményrel szemben. Kétségteljesen a kérésre úgy döntött a koronatanács, hogy Belgium nem csatlakozik a külön békekötést tiltó londoni szerződéshez, mert — mint a terv ellenzői hangsúlyozták — Belgium az antant államokkal csupán fegyverbarátságban van, de nem szövetségben.

Nyílt csaták Verdunnél.

Bécs, március 1. A német nagy főhadiszállásról jelent február 28-iki kelettel a Neue Freie Presse haditudósítója: Az utolsó napok hatalmas német támadásaihoz, amelyek Verdun körül játszódtak le, csatlakozott a Woivre-síkságon az egész német haderő támadó felvonulása. Bevetett szántóföldeken, nagy kiterjedésű erdőségeken keresztül kergették a németek maguk előtt a franciákat, akik visszavonulás közben is nagy veszteségeket szenvedtek. Egy erdőben, Etain-tól délnyugatra, az Ol d'Hennemont-kerületben sok nagy kaliberű ágyú jutott a németek kezére. Ezek azok az ágyúk, amelyekkel a franciák hosszú ideig tűz alatt tartották a német front mögötti falvakat, most már ezek a helységek bátorságban lehetnek, mert a német csapatok egészen a Cote Lorraine meredek lejtőjéig nyomultak előre.

A hosszú ideig tartó álló küzdelem után ismét a nyílt csaták ideje következett el, a német seregrészek nagy harci kedvvel rohannak előre tüskön bokron át, szabad mezőkön, országutakon robognak a könnyű tábortáborok és viszik előre új állásokba a nehéz mozsarakat. A friss csapatok között, amelyekkel az ellenség minduntalan új meg új ellentámadásokat kísérel meg, hogy visszaszerezze a hegyhátat Douaumontól Haudiaumontig, marokkói ezredek is vannak. Egyáltalában igen sok a színes katona a foglyok közt, a kiket a németek tömegesen küldenek hátra a harcvonal mögé.

Biharvámegye a múlt hóban.

Biharvámegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg március havi ülését. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán elnökölt. Az ülés megnyitása után a főispán bemutatta a vármegyei jegyzők egyesületének köszönő iratát. A közigazgatási bizottság tudvalevőleg a múlt havi ülésen a főispán indítványára teljes elismeréssel jutalmazta a jegyzők munkáját. Ezt az elismerést köszönte meg az egyesület. Büszke tudattal tölti el a bizottság elismerése a jegyzők egyesületének minden egyes tagját, mert az elismerési indítvány egyenesen olyan egyéntől származott, aki kizárólag a valóban arra érdemes munkásságot honorálja.

A köszönő irat tudomásul vétele után Möricz Ernő megyei főorvos terjesztette elő részletes jelentését a vármegye közegészségi állapotáról.

A hólyagos himlő a vármegyeében 8 esetben állapított meg járványszerűleg. A nyolc község, ahol a járvány fellépett: Almosd, Érsemjén, Váraduzsopa, Miklórtás, Ujléta, Alsókoesuba, Karaszó, Dancsháza. Megbetegedett összesen 460 ember. Ezek közül 260 meggyógyult és 79 meghalt. Legnagyobb a járvány a derecskei és a székhelyi járásokban. Ellenben Bél, Léled, Cséfa, Vaskóh járások teljesen járványmentesek.

Ma a járvány az alföldi járásokból a hegyes vidékekre kezd terjedni, ami nagyon megnehezíti a védintézkedéseket. A központi járásban fellépett hólyagos himlőjárványt a legalaposabban csak az általános oltásokkal lehet elfojtani. Az alispán már a központi járásnak mintegy 50000 lakosának beoltása iránt a kellő felterjesztést meg is tette a miniszterhez.

Verner Kálmán árvaszéki elnök ismereti a miniszter rendeletét, amit a hadiárva védelme érdekében kiadott.

Miskolczy Ferenc főispán a hadiárva védelméről a nemzet szent ügyének mondja. Bizik benne, hogy az árvaszéki elnök közismert lelkiismeretessége és odaadása az árvák pártfogói intézményének megvalósítását kellő eredménnyel fogja végrehajtani.

Verner Kálmán bejelenti, hogy a pártfogói intézmény érdekében már felkérést intézett az illetékes püspökökhöz, hogy a lelkészeket a pártfogói tisztségek elfogadására bírják rá. A püspökök a kérelmet örömmel teljesítették is. Az árvák megfelelő védelméről az árvaszéki elnök személyesen ellenőrzés útján is meg fog győződni.

Markovits és Weinberger cégnél Bémer-tér

az összes raktáron lévő téli áruk leltári árban eladatnak. Ugyanott a legújabb costumok a legolcsóbb
Telefon 11-09. árban mérték szerint készülnek. Kelengye fehérnemű, óriási választék-
ban. Ruhaszövetek, selymek, delaine és batistok mértékszerinti eladásra. Telefon 11-09.

A mikor még Nikita szónokolt Podgoricában . . .

Még mindég szállingóznak haza öreg népfölkelők a szerb és montenegrói hadifogságból, kik több vagy kevesebb ideig otték a vagy helyesebben nem ették Nikita és Petár exfejedelem keserű kenyerét és átéltek a legrettenetesebb hadifogságnak — hajmeresztő borzalmait.

Valóban lehetetlen visszafojtani könnyeinket, a mikor ez egyszerű emberek elbeszéléseit hallgatjuk. De nem egyszer megtelnek a viharezett és sok-sok szenvedést átélt emberek szeméi is könnyel — mi közben élményeiket elmondják. Sokszor me-reven maguk elé bámulnak az elszánt tekintetek és szinte látni véljük a rettenetes gyötrelmeket átélt lelkek tusáját, mely a keblekben dul. Szó nem jön az ajkukra, csak azok összeszorítása mutatja, hogy a borzalmak és szenvedésekre való visszaemlékezés még mindég erősen és érzékenyen megrázza az egész embert.

A rapokban mintegy 30 főnyi csapat került haza sok-sok vissza tagság után a montenegrói fogságból.

Egész regécyt lehetne írni ezen elbeszélések nyomán, melyek igen élénk fényt vetnek azokra a viszonyokra is, melyek nagy offenzívák idejében — Montenegro-ban és Szerbiában uralkodtak. A visszatért 5-7 gyermekes családok egy része még 1914. decemberében kerültek a szerb fogságba, honnét azután Montenegro-ba kerültek, egy másik részük azonban csak múlt év november 1 én ott valahol a Drina partján fogták körül a montenegróiak és így csak mindössze 3 hónapig voltak fogságban.

A szerbek visszavonulását jellemezte néhány találó szóval az egyik visszatért. Rettenetes összevisszaságban hőmpölygött hátra a megvert szerb hadsereg, miközben reagenteg élelmi és hadikészletük ment veszendőbe.

A nagy élelmezési raktárak készleteit főleg magyar népfölkelőkkel rakatták fel nagy sebítéssel a szekerekre vagy a vasútra és hogy jobban siessenek, sűrűn kopogták a botok a szerencsétlenek hátain és fején! Nem egyszer a német és magyar-osztrák gránátok robbanásai közepette kellett a munkát végezniük. Nagy csapatokban hajtották hátra az ökröket is, melyek halomra dög-löttek a nagy strapa, takarmányhiány és az időjárás viszontagságai folytán. A montenegrói határ közelében azután megkezdődött az erőszakos pusztítás is. Az ágyuk, autómobilok és más járművek százait rakták össze egy nagy máglyába és azután felrobantották és felgyújtották, mivel utak hiányában nem tudták azokat átvinni Montenegro-ba.

Schweitzer Szilárd tizedes gyulai asztalosmester is azok között a szerencsétlen foglyok között volt, kiket a szerb Montenegro-ba hurcoltak magukkal. Ezen borzalmas menet alatt igen sokan pusztultak el a mieink közül. Dögölt lóhus volt csaknem egyedüli eledelük, melyért nem is kellett messzire menniük, mert uton-utfélen volt ebből elegendő.

Persze, abba már nem igen lehetett

válogatni, hogy frissen dögölt, a vagy talán már 8-10 nap óta ott heverő lóhusból vágjanak maguknak. Néha azonban még a legnagyobb nélkülözések közepette is a szerencsés mosolyog az emberre — beszélt tovább Schweitzer tizedes. A prisztinai vasúti állomáson élelemmel tele rakott vasúti vonatok állottak. Éppen idejében sompolyogtam oda, hogy még részt vehessek azok kirablásában. Maguk a szerbek rohanták meg ezt a drága kincset és egy kettőre széjjel szedtek mindent.

Szerb katonaruhában dolgozott most Schweitzer a maga szakállára — még pedig nem is rosszul. A váratlanul jött zsákmánya e következőkből állott:

30 kgm finom tea, melyet azután Montenegro-ban a 6 koronájával adott el. 12 kg. finom kristály cukor — melyet azonban ő maga magának tartott meg azzal az 50 doboz kitűnő svájci tejkonzervvel és 20 doboz huskonzervvel együtt, melyek aztán hosszabb időn keresztül biztosították neki a rendezettebb élelmezést. Hozott azonban még magának 50 db. kenyérszót, melyeknek darabját 60 fillért adta el Podgoricában. Szert tett továbbá egy finom amerikai cipőre is, melyet egy szerb kapitány vett meg tőle 30 koronáért. A birtokában levő 5 pár bicskót már csak koronájával tudta eladni. Jó áron adott túl azonban ezen a sok felfűrt készleten, melyet szintén Prisztinában szerezett.

Valóságos beviteli kereskedelmet rendezett a mi Schweitzerünk Montenegro-ban, mely első próbálkozása neki valami 3-400 koronát jövedelmezett. Montenegro-ba érve, csak hamar rájött azonban arra, hogy nem jó itten szerb ruhában járni és azonnal vett is magának a podgoriczai vásáron montenegrói ruhákat.

Igy azután egy ideig türethető volt a helyzete, de sajnos nemsokára rajta esietek, hogy nem szerb, mire azután őt is elvittek a matusevo-i fogolytáborba, hogy a többiekkel együtt szenvedjen.

Elsőnta bolgárnak nézték és egyen akarták őt venni és csak nagy nehézen tudta meggyőzni támadóit arról, hogy ő magyar ember.

A szerbök és montenegróiak között való-ságos esaták vívattak. A montenegróiak ugyanis roppant dühösekké voltak a beözönlő szerbekre, a kik mindent fölfaltak előlük és elviselhetetlen drágasságot okoztak. A 42. számú szerb ezred föllázadt és azzal fenyegetődtek, hogy ha nem adnak nekik a montenegróiak megfelelő eleséget, ők visszamennek a svábákhoz és ott megadják magukat.

El is indultak visszafelé, de üldözésekre montenegrói csapatokat rendeltek ki ágyukkal és géppuskákkal úgy, hogy egy több napig tartó véres harc fejlődött ki Petár és Nikita csapatai között, melynek az lett az eredménye, hogy több száz sebesült és halott borította a testvérharcok színterét Podgorica közelében, néhány száz szerb katona pedig montenegrói hadifogságba jutott.

Nagyon szomorú sorsuk volt katonáinknak a montenegrói fogolytáborban. Zsoldot nem kaptak, csak 3 hónaponként 2 korona 50 fillért, de ezt sem mindig. Kenyeret csak minden 2-3 hétben láttak, egy-egy darabka máltát és olykor-olykor egy-egy falat nyers húst. De emellett a legnehezebb munkára használták őket, melyért csupán súlyos botütések jártak ki jutalmul. Még a legfiatalabb montenegrói suhanok és gyermekek is ütötték verték a mi szegény öreg népfölkelőinket. De hát visszautni nem lehetett, mert aki ilyen merénylőre vetemedett, az a biztos halál fia volt. A visszaütést rá kellett bízni vitéz csapatainkra.

Nikitát sokszor látták és hallották szavalni a podgoriczai városháza erkélyéről.

Legutoljára december végén hallották szózatát, melyet katonáihoz intézett:

„Tartsatok ki katonák és menjeteK vissza szonnal a frontra! De csak az menjen, aki akar! Aki nem akar, az menjen, amerre lát, de ezekkel majd később számolni fogunk!”

„Igen, menjeteK vissza a fontra, mert különben a svábák kezei közé kerültek! a kik majd olasz testvéreitek ellen fognak a harcba kényszeríteni. Az nem igaz, hogy a svábának 600.000 főnyi serege vette körül országunkat! Nincs ott több mint 6000 svába! MenjeteK! én is veleteK megyek! Inkább a halált választjuk, de nem adjuk meg magunkat.”

A katonák soraiban mozgás volt hallható! Schweitzer tizedes hallotta, hogy mint mondják a katonák egymásnak, hogy igen! jösz te velünk a frontra! — Igen a front még jó meleg sátorba! Mi sem megyünk sehová, én se megyek — te se menj sít. sít.

„Az igaz, hogy nincs elég kenyérünk, de husunk az van! A húst, azt nem mérjük mérleggel! De majd kenyerünk is lesz elég! Bizni kell a jövőben.”

„En már küldtem követet a svábához, de az azt követeli, hogy minden élő szerb katonát adjunk át nekik és tegyük le a fegyvert. Hát lehet ezt a követelést teljesíteni? ugy-e nem! A népet is megkérdeztük és azt felelték hogy nem! és ezerszer nem!”

Igy beszélt Nikita 1915. december végén!

Kötetekre lehetne írni ezekről az érdekes megfigyelésekről és élményekről, most azonban csak még azt említtük meg, hogy a montenegrói foglyok egy részét Skutariba szállították, a hol azután végre sikerült igen soknak megszöknie. A római káth. papsághoz menekültek, a kik nagy titokban élelemmel látták el meggyötört embereinket, míg aztán végre mégis csak ütött a végleges mezeváltás órája és visszakerültek szegény meggyötört embereink családjaik körébe, hogy néhány héti pihecs után ismét oda menjenek a hová a közelesség fogja őket szállítani — végleges győzelmünk kivívásához!

Előkészületek a jövő tanévre.

Háborus földrajz.

A kultuszminiszterium illetékes ügyosztályai nagy buzgósággal fáradoznak a legközelebbi tanév előkészítésén s különösen a középiskolák oktatási rendjének folytatásos biztosításán.

A közoktatásügyi minisztérium fáradozásának legfontosabb és legörvendetesebb eredménye, hogy a katonai célokra igénybevett középiskolákat a legközelebbi iskolai esztendő kezdetén legnagyobb részben visszadják rendeltetésüknek.

Eldöntötték a kultuszminisztériumban a földrajz tanításának égetően sürgős problémáját is. A háboru már eddig is annyira felforgatta a földrajzi helyzetet, hogy a földrajzi oktatás segédeszközei, könyvek, térképek, már a mostani tanévben is teljesen használhatatlannokká s értéktelenné váltak.

Ezért a legközelebbi iskolai esztendőben szóbeli oktatás útján, jegyzetek, s térkép-vázlatok készítésével fogják tanítani a földrajzot, amelynek intenzívebb oktatására külön körrendelet is utasítja szaktanárokat.

Ugyancsak intenzívebb módon fogjuk eszentül — a kultuszminiszter határozott kívánságára — a német nyelvet is tanítani.

A heti órák száma ugyan nem változik, de a tanítás maga gyakorlatibb, *Berlitz-rendszerű lesz*, amivel véget ér a mostani helyzet, hogy anyai esztendei tanítás után érettségiző diák egyetlen német mondat önálló fogalmazására sem képes. Jóval nagyobb szerepe lesz a tornának is, amely katonai gyakorlatokkal s játék-délutánokkal bővíti ki. Az angol rendszerű sportokra képező tornatanítással fokozatosan felhagynak, s ismét a magyar labdajátékot fogják kultiválni.

Minderre a háborúnak kellett a „szakférfiakat” megtanítani.

A montenegrói békekérés okiratai.

Miklós király és a montenegrói kormány táviratai.

Hivatalosan jelentik: A sajtóban többször említett békekérés, a melyet Miklós király és kormánya 1916. január 13-án a cs. és kir. külügyi kormányához intézett, a következő:

Ő felsége I. Ferenc József császárnak és apostoli királynak: Bécsben.

Sir, az ön csapatai ma elfoglalták fővárosomat s a montenegrói kormány kézszerítve látja magát, hogy a császári és királyi kormányhoz forduljon s tőle az ellenségeskedés megszüntetésével a békét kérje császári és királyi felséged államai és az ön országom között. Miután a szerenteses győztes feltételei kemények lehetnek, már előre is felségedhez fordulok, lépjen közbe, hogy az a nép, a mely valamikor az ön magas jóakarátát, az ön becsülését és rokonérzését élvezte, tisztességes és presztízshöz méltó békéhez jusson. Az ön nemes és lovagias zrive nem mér erre a népre — remélem — oly megaláztatást, a melyre nem szolgált rá.

Miklós.

A cs. és kir. osztrák és magyar külügyi kormányhoz Bécsben.

A királyi montenegrói kormány kéri a cs. és kir. osztrák és magyar külügyi kormányt, kössön békét Montenegróval. Kéri továbbá a cs. és kir. külügyi kormányt, hogy nevezze meg megbízottait, valamint a királyi montenegrói kormány delegáltjaival való találkozás helyét, napját és óráját. A királyi montenegrói kormány kéri a cs. és kir. külügyi kormányt, adja ki a megfelelő parancsokat az ellenségeskedés megszüntetésére és erre vonatkozólag határozza meg a napot és órát, hogy a királyi montenegrói kormány is csapatainak hasonló parancsokat adhasson. A királyi montenegrói kormány kéri ezenkívül a parancsnokot, hogy ő felsége a montenegrói király táviratát, amelyet parlamentéink, Lumovics őrnagy és Popovics főhadnagy fognak átnyújtani, juttassa ő felségéhez, Ausztria császárához és Magyarország királyához. Egyidejűen kéri a parancsnokot, hogy engedje meg, hogy parlamentéink az osztrák és magyar kormány választását táborában várhas-sak meg.

1915. dec. 31. (1916. jan. 13.)

Aláírás: *Muskovics* miniszterelnök, *Radulovics M.* igazságügyminiszter, *Popovics R.* belügyminiszter, *Jesovics* hadügyminiszter.

Másnap, 1916. január 14-én megérkezett a cs. és kir. apostoli felsége és a cs. és kir. külügyi kormány választávirata, amely így hangzik:

Ő felségének, Miklós montenegrói királynak.

Elégtételül szolgál nekem, hogy felséged késznek nyilatkozik a most már céltalanra vált ellenállást földadni.

Az ellenségeskedés megszüntetésének feltételeit felségeddel hadseregfőparancsnokságom útján tudatták.

A montenegrói kormány előterjesztésére adandó választ kormányom fogja megadni.

Ferenc József.

A királyi montenegrói kormányhoz.

Mint hogy a királyi montenegrói kormány belátja a további ellenállás céltalanságát és készségét jelentette ki aziránt, hogy a vérontásnak véget vet, a cs. és kir. külügyi kormány, mielőtt a cs. és kir. hadsereg által tett feltételek teljesültek, s ennek folytán az ellenségeskedést megszüntették, a királyi montenegrói kormány által kért delegátusokat haladéktalanul ki fogja küldeni, hogy azok Cetinjében Montenegró kormányának megbízottaival találkozhassanak.

Burián.

Az állami háborus-segély a városi tisztviselőknek.

A kormány a városi közigazgatási alkalmazottak részére háborus segélyt folyósít. Nagyvárad város közigazgatási alkalmazottai szintén részesülnek a háborus segélyben.

A város törvényhatósági bizottsága kimutatásba foglalva, megállapította, hogy kik és mily összegben részesülnek az állami háborus segélyben s jóváhagyás végett felterjesztette a belügyminiszterhez.

A törvényhatóság megállapítása ellen többen felelkeztek.

Tegnap érkezett ez ügyben a belügyminiszter leirata a városhoz. A miniszter a dr. Döri István alügyész, dr. Zilahy Gusztáv tb. alügyész, Köteles Sándor szennyvíztisztítótelep kezelő, Gaál Szabó István vízvezetési felügyelő, Schenkengyel Sándor városi csatornafelügyelő felelkezéseit elutasította, a négy utóbbit azért, mert nem szorosán vett közigazgatási alkalmazottak.

Osordacsics Ferenc és Örömy Gyula építőmesterek, Bugye Mátyás és Bányay Imre utmesterek részére csak abban az esetben jár a háborus államségély, ha a szervezeti szabályzatban tényleg műszaki-tiszt, illetve műszaki segéd-tiszt állást töltenek be s előbbi kettő akkor is csak a X. fizetési osztálynak megfelelő illetmény után kapja meg a segélyt. Erre nézve pótlólag bemutatandó a szervezeti szabályzat.

Törölendők a könyvtári, fogyasztási hivatali szolgálta, a gyeptester nem közigazgatási alkalmazottak, az utkaparók pedig azért töröltettek a segélyezettek közül, mert az ily alkalmazottak segélyezése iránt a kormány nem intézkedik.

Ellenben a 7 polgári biztos (detektív) segélyösszegét egyenkint 400 koronával emelte.

Igy megállapítva a háborus segélyezéshez szükséges állami hozzájárulás összegét 95000 koronában, a belügyminiszter ezen összeget ki is utalta. A segély 1916. január 1-től 10 havi részletben lesz kifizetve.

A városi tisztviselők tehát néhány nap

alatt már megkapják a január óta esedékes állami háborus segélyt.

Vilmos-huszárok aranykönyvéből.

Nagyvárad huszárok dicsősége.

Bécsből jelentik:

A II. Vilmos német császár nevét viselő 7. számú közös huszárezred néhány vitéz katonáját tüntették ki legutóbb is, huszársjait annak az ezrednek, mely a háboru kitörése óta megszakítás nélkül a tűzvonal legelején harcol s bravuros tetteivel dicsőséget és elismerést szerez magának s vakmerő lovasainak.

A legutóbb földiszított vitézek névsora ez:

Szilassy István tartalékos hadapród 1915. augusztus 31-én, mint egy Cholovjótól Szurovicséig előreküldött hírszerzőjárőr parancsnoka, azt az utasítást kapta, hogy derítse föl az első kozákgyaloghadosztály menetvonalát s feltétlenül lovagoljon el a Styr folyóig. Szeptember 9-én a leszállt sötétségben Waldbott báró hírszerző különítménye azzal a parancsal küldte ki őt előre, hogy kutassa át Gradie falut. Úgyes s fölötte vitéz magatartásával sikerült neki megállapítani, hogy a falutól keletre erősebb leszállt lovasság van az erdő szélén s tűz alatt tartja a falut is és minderről értékes jelentésekkel szolgált a parancsnokának. *Szilassy* hadapródot, ki július 8-ika óta egyfolytában a harc téren van s számos alkalommal, a járőrlovaglásoknál pedig különösen kiváló szolgálatakat tett, az *elsőosztályú ezüst vitézségi éremmel* tüntették ki.

Borsodi Mihály szakaszvezetőt augusztus 3-án mint bal felderítő járőrt a Styr folyó felé küldték ki. Eközben észrevette, hogy a messzeségben egyik járőrünkre tulajomó ellenség indult attackra. Amikor mintegy tizenöt főnyi újabb ellenséges segítség lovagolt előre, *Borsodi* szakaszvezető a hátában álló majorság felé azt kiáltotta: „Svadron, előre, rajta!”, mire a kozákok nagy felkörben kitértek s leskelődve meglopultak a svadron előtt. A valóságban persze ilyen svadron nem volt a közelben. *Borsodi* szakaszvezető ezzel a meglapó fogásával megmentette a járőrt s az ellenséget elkergette. Az *elsőosztályú ezüst vitézségi éremmel* tüntették ki.

Vakulya Gábor tizedes augusztus 31-én mint felderítő járőr többszörös tulerővel szemben való ügyes és vakmerő viselkedésért az *elsőosztályú ezüst vitézségi éremmel* kapta meg.

Kovács Mihály káplár, mikor augusztus 31-én az 5. svadronnak mint hírszerző-különítménynek Szurovics ellen kellett előnyomulnia, a fala alatt a nyugatra fekvő erdőből heves tüzet kapott a különítmény. *Kovács* káplár ekkor a különítmény menetvonalán előre küldték annak megállapítására, vajjon az ellenség zárt rajvonalba áll-e, avagy csupán az erdő egyes részeit tartja-e megszállva. Az uttól oldalvást az erdőbe lovagolva észrevette, hogy az oroszok csak mintegy másfélszáz lovaszt hagytak hátra, kik a batyov-szenrovicsi dűlőt oldalában állnak lovaikról leszállva és tüzelésre készen.

Az ellenség hátába kerülve, heves tüzet indított az orosz svadron ellen, amely meglepetésében széjjelszaladt. Nem gondolva vele, hogy az ellenség mögött van, tovább lovagolt s Szenrovics faluban egy ellenséges járőrt szétugrasztva, elérte a Styr partját. Az időközben előrenyomult saját svadronunkat azzal a jelentéssel fogadta, hogy a folyó hidja szét van rombolva és a tőle ke-

letra eső magaslatoakat erősen megfészkelt ellenség tartja megszállva. Kovács Mihály káplár, ki a háboru megindulása óta, négy és fél hónapnyi betegséget nem számítva, állandóan a harctéren van, az elsőosztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Horog Antal huszár több esztában vett részt a mindannyiszor vitézül és vakmerően viselkedett. A másodosztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Gusztón Lajos szakaszvezető ki 1915. március 29. óta egy évig a harctéren tartózkodik, kiváló járőrszolgálatáért a másodosztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Balogh György őrmestert, mint kiváló járőrparancsnokot, ki elejétől fogva a fronton van, a bronz vitézségi éremmel tüntették ki.

Panaszkodnak a főszolgabírák.

Kevés az irodaköltésanyag.

Halász Elemér előterjesztése.

Évekkel ezelőtt az általános illetmény rendezések keretében a járási főszolgabírák irodaköltésanyagát is rendezték. Már akkor is úgy állapították meg az általános összeget, hogy abból bizony csak nagyon keveset lehetett futtatni és jelentésségekhez meg a rendelkezéshez szükséges papírhoz a már egyszer felhasznált papírt és borítékot kellett használni. Egy egy főszolgabíró ugyanis mindössze 800 korona irodai költésanyagot kapott.

A főszolgabírák belenyugodtak és ha volt valami ráfizetés, hát fizették. Jött azonban a háboru. A papír ára 200 százalékkal szokott fel, a fa ára megfizethetetlen, a petroleum horribilis tökélet kiván és bizony a 800 korona nem emelkedett az iroda fenntartásához szükséges cikkek árával.

A rendkívüli súlyos adóhoz hozzájárult még a világháborúval szoros összefüggő intézkedésekhez szükséges papírmennyiség. Ez a mennyiség pedig annyit tesz ki, hogy normális időben egy tizedrészt sem használ el a főszolgabírói hivatal.

Az 1916 ik év ugy indult, hogy a főszolgabíróknak nagy ráfizetésekre van kilátásuk.

A főszolgabírók elhatározták, hogy lépéseket tesznek az általános felemelése iránt. Halász Elemér margitai főszolgabírót bízták meg, hogy ebben az ügyben járjon el. A margitai főszolgabíró tegnap beadványt intézett az alispánhoz az általános felemelése iránt.

Halász Elemér száraz adatokkal bizonyítja be, hogy a mai 800 korona egyáltalán elégtelen a főszolgabíró hivatal fenntartásához.

Halász Elemér főszolgabíró tulajdonképpen nem kér, csupán felvilágosítja az alispánt a mai viszonyokról. Ezeknek a felvilágosításoknak alapjában azt indítványozta, hogy az alispán hivatalból tegyen előterjesztést az általános felemelése iránt.

Az alispán a márciusi közgyűlésen fogja tárgyalni az ügyet.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

P. Martinovich Nagyváradon.

Konferencia-beszédek a váradolási plébánia-templomban.

Városunk társadalmának hitéletében nagy fontosságú eseményt jelent az a hír, hogy március 22 től 26-ig P. Martinovich János jézustársasága atya nagybőjti szent beszédeket fog tartani a váradolási plébánia templomban.

P. Martinovich Sándor országos nevű szónok, akinek megrázó erejű beszédeit mindig gyönyörködve hallgatja Budapest közönsége, szónoklata bizonyára Nagyváradon is mély hatást fog előidézni a lelkekben.

A szent beszédek sorrendje a következők:

Férfiak részére:

22 én este fél 7 órakor: „A siron tul.”
23 án este fél 7 órakor: „Önérzetes valóságosság.”
24 én este fél 7 órakor: „Diadalmas élet.”
25-én este fél 7 órakor: „Isten fia volt Ő.”

Nők részére:

22-én délután 3 órakor: „Reményeink.”
23-án délután 3 órakor: „Leiki mérleg.”
24 én délután 3 órakor: „Az élet horgonya.”
25 én délután 3 órakor: „Tavasza a lélekben.”
26 án vasárnap reggel 7 órakor közös szent áldozás!
26 án délután 5 órakor a „Katholikus Kör” ben a nagyváradai összes Congregatiók ünnepélye, a Budapesten építendő nemzeti fogadalmi templom javára, külön meghívók szerint, melyek minden plébániái sekrestyében és a „Katholikus Kör” ben kaphatók.

Az ünnepély főnyomtatja: Főtiszteendő P. Martinovich Sándor jézustársasági atya előadása: „Fogadalmi templom, miot valóságosságunk és hazaszerettségünk symboluma.”

Az urszádi hadisegélyek.

A jegyző vád alatt.

Tegnap kezdte meg a nagyváradai királyi törvényszék Ember Géza elnöklésével ítélkező tanácsa Szöllőssy István urszádi körjegyző bűnügyét, amelyre sorozatosan 112 tanut idézett be. A tanács tagjai: Sztachó Károly és Fábry Albert bírák, jegyző: Kálnay Andor dr. A vádat Szokolay Gyula dr ügyész képviseli. A védelmet Medvigy Gábor dr, Mihályházy Kálmán, Schueer Soma dr és Szunyogh Pál dr ügyvédek látják el. Tolmács: Cerbu János.

Vádlottak: Szöllőssy István vaskóhi születésű, 33 éves, ref., Ludovika akadémiát végzett okl-veles jegyző. Medrucz Flóra 47 éves másodbíró, Braun Vilmos jegyzősegéd, aki most katona.

A vád ez: Hivatali sikkasztást követett el Szöllőssy István jegyző, mert Havasdombró községben 299, Urszád községben 398 koronát a hadisegélyből megtartott s nagyobb összegeket irt be a könyvcsékkébe, mint a mennyit tényleg felvettek a felek. A jegyzősegéd és II bíró segédkeztek neki.

Szöllőssy István tagadja a vádat. A hadisegélyek ügyében összeíratta a hadisegélyeket, s a belényesi adóhivatalnál felvette a pénzt, s kinek mi járt, kifizette,

amint a könyvcsékkébe be van írva. Viszátasítja a rettenetes vádat.

Elnök: Nem olyan rettenetes. Itt vallomások vannak: Paskusz Majszi bíró vallja, hogy 2-3 koronát előre beszédtek s csak ennek levonása után fizették ki a hadisegélyeket.

Szöllőssy István: A pénzt 20 és 100 koronásokban kaptam s nem volt aprópénzem. Ezért akinek 58 korona járt, attól 2 koronát kértem vissza. A felek azt hitték, hogy nekem adják a visszajáró pénzt, akkor én erélyesen felvilágosítottam őket, hogy nem ajándék ez.

Elnök: Paskusz Tódor lelkész igazolja, hogy a jegyző és segédje visszakértek 2-3 koronát s ezt ellették. Fegyelmi is volt ez ügyben?

Vádlott: Igen, de áttették ide az iratokot.

Medrucz Flóra II. bíró tagadja a vádat.

A tanúk vallomása zavaros, ma az első sorozatot hallgatta ki az elnök.

A tárgyalás előreláthatólag 4 napig tart.

„HIREK”

Svärdström Valborg dalestéye.

Március 5-ike ünnepi estéye lesz a nagyváradai zenekedvelőknek. Svärdström Valborg műsorát a régi klasszikusokból és a modern zeneszerzők legkiválóbb darabjaiból válogatta össze. Ez a bájos művészasszony több magyar szövegű dalt is vett fel a műsorába, ezzel is jelezni akarván azt a nagy szimpátiát, amit irántunk, magyarok iránt érez. A város társadalmának minden rétegéből vásároltak már jegyeket a hangversenyre. A rendező egyesületek, hogy mindenkinek hozzáférhetővé tegyék a hangversenyt, a földszinti ülőhelyek árát 3-8 K-ig szabta meg. Erkélyülés és földszinti állóhely 2 kor., páholy ára 25 korona. Jegyek a Hegedüs-hírlapirodában kaphatók.

A műsor a következő:

I. a) Löwe. Goldschmieds Töchterlein. (Ballada); b) Schumann. Weit, weit; c) Schumann. Der Nussbaum; d) Schubert. Die Forelle; e) Schubert. Das Echo.

II. a) Brahms. Blasiebehnen; b) Brahms. Immer lissert wird mein Schluammer; c) Brahms. Vergabliches Ständchen; d) Brahms. Schwesterlein; e) Wie komm ich daun...

III. a) Alfvén H. Hosdrottning, Margaretha. (Margit királynénál); b) Kjarnif H. Synnöves sang. (Synnevös dala); c) Lange-Müller. Efternaar. (Nyárutó.); d) Grieg E. Blaabaerli; e) Grieg E. Solvjege dala.

IV. a) Strauss Richard Ich trage meine Minne; b) Wolf Hugo. Storchensbotschaft.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Hunkár Aladár 7. huszárezredbeli tart. hadnagyot, Csell Emil 70. gyalogezredbeli főhadnagyot és Ney András 37. gyalogezredbeli tart. hadnagyot a hadiékítményes III. osztályú katonai érdemkereszttel tüntette ki. A legfelső elismerésben részesültek: Szendrei László 37. gy. e.-beli tart. hadnagy, Schnitzer Rezső 37. gy. e. bel. tart. főhadnagy és Florheimi Wagner Miklós 101. gy. e. bel. százados.

* **Kitüntetett postatiszt.** A nagyváradai postatisztok közül ismét kitüntetett az uralkodó egy derék tisztviselő. Most mint értesülünk Kemény Ábrahám postatisztnek, aki a 131. sz. tábori postahivatal vezetője, a Felsőszécsényi ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatának elismeréséül az

arany érdemkeresztet adományozta a vitéz ségi érem szalagján.

*** Kongregációs élet.** Az Urnók Mária Kongregációja ma d. u. 5 órákor, az Urak Mária Kongregációja ma este fél 7-kor tartja rendes összejövetelét.

*** A nyugdíjhizottság ülése.** Nagyvárad város nyugdíjbizottsága tegnap délután ülést tartott a városházán, Lukács Ödön főjegyző elnöklése alatt, amelyen jelen voltak: dr. Molnár Imre, dr. Hoványi Gyula, dr. Stokker József, Szűcs Géza, dr. Nemes Áron és Bige József jegyző. Először üdvözlővén a tagokat, felhívta az ülésen megjelenteket, hogy a két albizottságot alakítsák meg. A szolgálatképességet megállapító albizottságot dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, dr. Molnár Imre tagokból, — a számvizsgáló bizottságot pedig dr. Hoványi Géza, dr. Molnár Imre és dr. Stokker József tagokból megalkották. — öv. Bordé Károlynak férje utáni nyugdíjügyét érdemben nem intézték el, hanem adatok beszerzését rendelék el. — Földes Imre I. oszt. tüzoltót évi 390 koronával nyugdíjazták.

*** A ref. tanítónőképző intézet Leányegyesületének jótékony farsangi délutánja.** A nagyvárad ref. tanítónőképző intézet Leányegyesülete a hó 4-én, szombaton fél 6 órákor a megyeháza dísztermében jótékonycélú farsangi délutánt rendez a következő műsarral: 1. Nyitány, Bebe Károly zenekarával. 2. Felolvasás. Tartja: Sas Edé. 3. a) Chaminade Pierette; b) Kazy Elect, Perpetuum mobile. Zongorán játsza: Patkó Sárika. 4. Kéltémények. Előadja: Forgách Hajnalka. 5) Schubert: Standchen. Duett. Előadja: Wittenberg Erzsike és Papp Klárika. 6. Tán. Bemutatja Várhelyi Pálma. 7. Melodráma. Visszavárlak... Endrédi Sándortól. Szavaltja: Szabó Gusztávó Badiczky Aranka, egyesületi anya és kíséri Bebe Károly zenekara. Az ünnepélyre számozott ülőhely 1 kor. Ülőhely 60 fill. A tiszta jövedelem jelentékeny része a „Hadiárva alap” javára lesz fordítva.

*** A Szent László fi-menedék-ház és Koldusápoló intézet** ma délután 5 órákor tartja rendes közgyűlését, amelyre a tagok ez uton meghívatauk.

*** A hadiadó nem számítható az egyenesadóba.** Wlassics Gyula előklésével a magyar királyi közigazgatási bíróság első tanácsa közérdekű és aktuális jelentőségű elvi határozatot hozott abból az alkalomból, hogy egy vármegyei adófelvétel a törvényhatóság legtöbb adót fizetők névjegyzékébe kérte magát felvételét azon az alapon, hogy a huszezer koronát meghaladó összes jövedelemre a hadsegítés céljaira életbeléptetett jövedelmi adója egyéb általa fizetett adókkal együtt virilis bizottsági tagságának megállapításához vezet. A közigazgatási bíróság azonban a panasznak helyet nem adott és kimondotta, hogy ez a jövedelmi hadiadó nem olyan természetű, amely a törvényhatósági virilis bizottsági tagsági jogosultság nézőpontjából figyelembe vehető egyenes állami adókba beleszámítható lenne.

*** A közigazgatási bizottság ülése.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, esütörtökön délután 3 órákor tartja rendes havi ülését.

*** Belefutnak a sárba.** Óvári János és társai, akiknek a Nilgész telepen van a házuk, járható ut hiányában majd belefutnak a sárba. Tegnap beadványt intéztek a városhoz, amelyben arról panaszkodnak, hogy orvos nem megy fel hozzájuk, fuvaros semmi pénzért nem vállalkozik a szükségletek felszállítására, gyermekeiket csak úgy tudják az iskolába küldeni, ha a repülő-hídig a hátukon hozzák le, mert másként belefutnak a sárba. Kéri a városi, hogy készíttesse el a járdát, legalább körözs-köböllel a víz levezetésére szükséges árket s amennyiben ezek költsége meghaladja a letétbe helyezett

négyezer koronát, a többkiadást a sajátjukból fedezik.

*** A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet felolvasó ülése.** A Magyar Mérnök és Építész-Egylet nagyvárad osztaga a hó 4-én, szombaton délután fél 6 órákor a városháza nagytermében felolvasó ülést tart. Virányi Béla mérnök fog felolvasást tartani igen érdekes tárgyról: „A renaissance és magyar építőművészetéről”. Az érdekes előadásnak bizonyosan szép közönsége lesz.

*** Egy család nyomorban.** Egy szegény asszony, kinek férje hadiszolgálatra bevonult, hat kis gyermekével maradt a legnagyobb nyomorban. Dolgozni nem tud, mert fél éves kis gyermekét kell gondoznia. A legidősebb gyermeke 10 éves. Ez uton kéri a jószívű embereket, hogy nyomorában segítsék meg. Kegyes adományokat készséggel juttatunk el hozzá. Neve különben Farkas Imréné, Pál-utca 46. sz. a.

*** Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Fuszek Gyula temetése. A halottasháznál díszes ravatalon masszív erekcserepében nyugodott az elhunyt. A koporsó felett Materny Imre ág. ev. lelkész megható szép imát mondott, amely után a család koscsoival borított koporsót feltették a négyes fogatú üveg díszkocsira és az impozáns gyászmenet a Ralikovezky temetőbe vonult, a hol a családi sírhelyen örök nyugalomra helyezték. A temetésen nagyszámu előklő közönség volt jelen. — A díszes temetést Vezzióvits Adólf és Fia első nagyvárad temetkezési vállalata rendezte nagy pontossággal.

*** A Polgári Takarékpénztár** március hó 12-én délelőtt 11 órákor tartja ez évi közgyűlését. A nyilvánosságra hozott mérleg és zárszámadás a leelőnyösebb színben tünteti fel az új vezető igazgató: Szőke Sándor gondos, körültekintő és szakszerű működését, amelynek eredménye a 200.000 koronán felüli nyereség. A jöhínevit pénzünetet a nehéz viszonyok között megmutatta, hogy érdemes arra a bizalomra, amely iránta a nagy közönség részéről megnyilvánul.

*** Halálozás.** Magyar Miklósné született Filip Anca meghalt. Halála széleskörű rokonságot borított gyászba, köztük a Filip, Hanger, Papp családok. Temetése ma délelőtt fél 9 kor lesz Szőlős utca 22. sz. háztól.

*** A rendőrség jótékony kazarója** Nagyban folynak már az előkészületek a rendőrség által vasárnap délután rendezendő jótékony kazaró, illetve hangversenye. A rendezőség nagy munkát fejt ki, hogy a hangverseny sikere mind fényesebb legyen. Erre különben is nagy a kilátás, a program, amely rendkívül gondosan van összeállítva, előre biztosítja a feltétlen sikert. Mándoki Panni szavallata, Alexander Sándorné urnő zongorajátéka, valamint a többi érdekes számok is élénk érdeklődést keltenek városszerte. Jegyeket még lehet kapni a rendőrségen I. emelet 18. szobában. A jótékonycélra eddig több száz korona előfizetés történt.

*** Ruházati cikkek szállítása a hadsereg részére.** A cs. és kir. hadügyminisztérium 18243—1916. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a nevezett minisztérium a hadsereg részére külföldre ruházati cikkek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Ajánlat mintákkal együtt legkésőbb 1916. évi március hó 10-ig nyújtandó be. Az ajánlatban fel kell tüntetni a szállítandó ruházati cikkek anyagát, árát, szállítási idejét és a rendelkezésre álló mennyiséget. Tekintettel arra, hogy az ajánlatok legtöbbször hiányosan vannak kiállítva s ez által az elintézésük hesszadalmas, ezért az ajánlattevők figyelmét fel-

hívjuk azokra az úrlapokra, melyekben az ajánlat mintája van s könnyen áttekinthető ilyen nyomtatványok kaphatók M. Salzer Wien, IX. Pelikangasse 1. Nr. Az ajánlatokat K. u. k. Kriegsministerium Abt. Nr. 13. Wien kell intézni. Nagyvárad, 1916. március hó 1. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk, elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk, titkár.

*** Valódi akác virág és hársfalevél,** ugy-szintén háztartási sütőmész szavatolt első rendű minőségben kapható. Akácvirág mézből készült mézeskenyér, tea és csomagolt temények nagy választékban. Piskóta, méz, cukor, géppel gyártott higiénikus zsemle, morzsa. Elősmert megbízható régi cég. Frölich József Nagyvárad Szent János utca. Helyi és vidéki telefon 907.

*** A Nagyvárad Kerületi Munkásbiztosító Pénztár** a háló éleli állásokat folyó hó 2-ától kezdődőleg minden hétkedd, esütörtök és szombat napján délután 3 órától 4 ig terjedő időben fogja központi rendelő intézetében végeztetni. A beállítás díjtalan. Toriódás sikerülése végett a nőik és gyermekek a rendélyintézet Nagy Sándor-utca felől, a férfiak pedig az Endrédi emléktér felől bejáraton közlekedhetnek.

*** Simon Judit a Vigadóban.** (Köz-kívánatra három nap.) A magyar film-művészetnek egyik legszebb remekműve, a „Simon Judit” megörökítése. Kiss József halhatatlan költőnénye Mérey Adolf rendezésében a budapesti Nemzeti Színház művészgárdájának alakításával korszerűsített aratót Budapesten és legutóbb Nagyváradon, az Apolló-színházban. A nagyvárad közönség valódi öröme záradokutja volt a multkor a „Simon Judit” nagyvárad bemutatója. Mindenki igyekezett megnézni a gyönyörű film-dramát, de így is sokan vannak, akik nem láthattak Simon Juditot a mozi vásznan. Az igazgatóságot minden irányban számoman keresték meg, hogy a Simon Juditot szerezzék meg újabb előadásra. Ennek teli esélyt a Vigadó mozgó igazgatósága, midőn Kiss József remekművét ma újból bemutatja. Előadások délután 5 órákor kezdődnek. — Pénztárnyitás délután 4 órákor.

*** Egy kitűnő karban lévő 8-as esélőgarnitúra** magánjáró (Clayton és Schultewort káros és Nicholson esélővel) katonai szolgálatom miatt azonnal és olcsón eladó. Bővebbet a kiadóban.

*** Megnyit a Rimanóczy étterem.** Par napja, hogy a város középpontjában, a forgalmi központon lévő Rimanóczy éttermet Popovits Sándor és társa jővevi vendéglősök átvették s a közönség máris megelégedéssel tapasztalja, hogy a csere bevált, a forgalom nagy s a jó konyha az első. A kitűnő konyha, amelyet Popovits Sándorné urnő ismert s külföldön szerzett szakésművészetével vezet, a közönséget a Rimanóczy-étterembe vitte s aki jól akar étkezni, az nem megy máshova, csak Popovits és Társa Rimanóczy étterembe. Jó magyar részvény sör, udvari sör, áló pilzen sör, melyet kizárólag csak a Rimanóczy sörcsarnok és étterembe lehet kapni.

*** Megfagyott,** szálltél kivörösödött, kieserepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Megvéteire kerestetik** egy közép nagyszámu Wertheisz-szekerény. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnék.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkald ki-Előklők a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborús mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez üdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerekészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakészeti javítása.

Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 15-02.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtök: A farkas.
Péntek: Bőregér.
Szombaton délután: Legénybucsu.

A bőregér. Strauss kitűnő nagy operettje pénteken este kerül színre a fő nő szerepben Sz. Zsigmond Anna és Komáromy Gizivel.

Nebátsvirág. Szombaton este eleveníti fel a színház a közkedvelt Nebátsvirág című operettet, amelynek címszerepében ez alkalommal Vajnovszky Vidma lép fel egy lebilincselő kedves nagyváradi urileány, a nének vendégszerelője elő a legmolegabb érdeklődéssel tekint a város előkelő társadalma.

IRODALOM

Az **Uj Idők** legújabb számában közli ifjú Malonyay János Gruguly-ország című elbeszélését. Novellát Molnár Jenő, verset Farkas Imre és Koppányi Andor írt. Ismeretterjesztő cikket írt Garády Viktor a tengeri rákról. Cikk van a Holnap asszonyáról, az aktuális eredeti fölvetések sorában pedig ott találjuk Ferdinánd bolgár királyt az osztrák és magyar főhadiszálláson, a montenegrói parlamentereket és képeket az összes harcterekről. — Az Élet legújabb számában a következő cikkek jelentek meg: A nagy idők szíjtoja: Publicista; Középkori szonettek: Jászai Horváth Elemér; Meghalt a szobaur: Boros Ferenc; Boldog otthon: Cyprián; A gródeni faszobrászok: Vörös János; Az elefánt fején: Max Daut-hendey tollából.

A „Vasárnapi Ujság” február 27-iki száma összes harctereinkről közöl nagy érdekű képeket, melyek méltón folytatják az eddigi háborus képsorozatot, — különösen az olasz harcterről s Albániáról vannak kitűnő képek. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László regénye, Szederkényi Anna novellája, Szöllösi Zsigmond tárcája és Walter Bloem új regénye. Egyéb közlemények: gróf Esterházy Kálmán és Konkoly-Thegs Miklós arcképei s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálózás stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 5 kor. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem utca 4.)

A Társaság. Parádés írás A Társaság e heti számában Berezik Árpád cikke, a ki az ő kedves humorával és az igazi humoristák bölcsességével szól hozzá ahhoz a kérdéshez, a mit Dobay István lapja egy idő óta a Magyar Társaság című cikkrova-
tában tárgyal. A szövegben és illusztrációban gazdag szám tartalmából kiemeljük Semere György pompás humorral megírt novelláját, Malonyay Dezső érdekes cikkét, Szikra kedvelt Szikráit és Flatt Zsóka két bájos költeményét. Lakatos László ebben a számban is folytatja máris népszerű regényét, a Konstantin kapitányt és találunk még az ujságban sok aktuális apróbb közleményt, köztük egy tréfás és mégis komolyan megszívlelendő fölhevást a magyar

asszonyokhoz, mely a hazatérő hősök diadalni lakomájáról szól azaz tulajdonképpen csak egy tál ételről, a mi a hazatérőknek a kedvesebb és a mit csak az tud elkészíteni a számára, a ki itthon várja, a szerelmes asszony. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K. félévre 10 K, negyedévre 5 K. Matatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

Legújabb táviratok.

A verdui csataltizszerese a szedáninak.

Budapest, március 1. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tagblatt haditudósítója írja a főhadiszállásról: A verdui csata tizszeresen nagyított képét mutatja a szedáni csatának. Ormoutnál a német csapatok a franciák koncentrikus tüze következtében két napig el voltak vágva a főcsapatoktól.

Olaszország nem üzen hadat Németországnak.

Budapest, március 1. (Saját tudósítónktól.) A zürichi Tagesanzeigernek jelentik Rómából: A február 27-iki minisztertanács egyhangulag ellene szavazott annak, hogy Németországnak hadat üzenjenek. A kérdés megvitatását a parlamentben sem engedte meg a minisztertanács.

Kenyérdrágaság miatt zavargások Madridban.

Budapest, március 1. (Saját tud.) Madridból jelentik: A kenyérdrágaság miatt zavargások törték ki. A zavargásokkal szemben a esendőrség teljesen tehetetlen. A polgármester lemondott.

A „La Provence” elsüllyesztése.

Budapest március 1. (Saját tudósítónktól.) Marseillesből jelentik: A „La Provence” francia csapatszázaló gőzösnek, melyet egy tengeralattjáró elsüllyesztett, eddig 862 emberet mentettek meg.

Igazságszolgáltatás.

§ Hét felmentés egy hónap alatt. A nagyváradi királyi törvényszék előtt egy hónapi idő alatt hét ügyben utasította el a vádat a törvényszék. Ezek **Pollitzer Miksa** és társai hadseregszállítást-ügye, **Pollitzer Gyula** dr belényesi ügyvéd uzsorapöre, a két **Péchy-ügy**, **Hollóssy Gyula** jegyző hadisegély-ügye, **Barza Ferenc** sajtópöre, hadiutak közlésért, **Rainer Albert** dr ügyvéd sikkasztási ügye. A nyomozásbeli hibák lehetnek e vádak tarthatatlanságának okai s csak olesó sikerekre adnak alkalmat a cseppet se elragadtatott védeőknek.

Hadosztálybíróági tárgyalás. Pénteken kezd el a nagyváradi honvédhadosztálybíróság **Sütő N. László** gyilkossági ügyének tárgyalását. A vádat **Cucor Vilmos** dr honvédszázados hadbíró képviseli. A védelem **Medvigy Gábor** dr ügyvéd.

A szerkesztésért felelősök felkérés
Dr. PAPP KÁROLY.

URÁNIA

mozgófénykép-színház
Saspassage.

Folyó hó 2., 3., 4-én

Csütörtök, Péntek és Szombat

SIMON JUDIT

Írta: Kiss József.
Rendezte: Mérey Adolf

SZEMÉLYEK:

Simon Judit . Cs. Aczéi Iona, Nemzeti színház tagja.
Judit apja . . . Rátkay Márton, Király „ „
Simon zsidó . Somlay Arthur, Nemzeti „ „
Rabbi . . . Vágó Béla, Magyar „ „
A Sathen . . . Sarkady Aladár, Vig „ „
A ficsur . . . Fodor Arthur.

Rendes helyárák.

Az előadások kezdete pontban 5 órakor, utolsó előadás 9 órakor.

HELYÁRAK:

Páholy 6 személyre 6 K. Föntartott hely I K. I. hely 80 fill. II. hely 60 fill. III. hely 40 fill. Katonák és gyermekek a helyárák felét fizetik.

Meghívó.

A Polgári takarékpénztár részvénytársaság évi rendes közgyűlését

1916 évi március hó 12-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatósági jelentés, mérleg és zárszámadások előterjesztése.

2. A felügyelő-bizottság jelentése s ennek kapcsán az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés a nyugdíjalap állásáról.
5. Felügyelő bizottság választása.
6. Kisorolt és üresedésben lévő választmányi tagok helyének betöltése.

Kelt Nagyvárad, 1916 február 27-én.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 11. §-a szerint minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig legalább egy hó előtt saját nevére írt részvényét szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztáránál letenni.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság zárszámadása az 1915. évről.

TARTOZIK

Mérleg-számla

KÖVETEL

V a g y o n	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS		T e h e r	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS	
	K	f	K	f		K	f	K	f
Pénztárkészlet			171552	43	Részvénytőke			4000000	—
Váltótárca			5545471	81	Alapok :				
Értékpapírok függő kamatokkal* .			1800517	95	rendes tartalékalap*	100000			
Fedezett folyószámlai adósok . .			2078808	07	tisztviselői nyugdíjalap	78681	53	178681	53
Jelzálog kölcsönök:					Betétek			1844166	05
törlesztéses	1164261	91			Hitelezők			164702	81
kamatos	796485	70	1960747	61	Visszleszámitolás			3149741	87
Előlegek értékpapírokra			25627	10	Átruházott jelzálogkölcsönök . .			1629778	97
Intézeti ház			285000	—	Lombard kölcsön			1281616	61
Ingatlanok			331617	57	Különféle paszivák			93190	02
Tiszti nyugdíjalap értékpapirjai .			87857	80	Nyereség áthozat múlt évről . . .	2576	34		
Hátralékos törlesztő részletek (anuitások)			88663	67	Ez évi tiszta nyereség	200932	60	203508	94
Átmeneti tételek és különféle aktívák			169522	79					
			12545386	80				12545386	80

Allampapírokban
Záloglevelekben
Egyéb tőzsdén jegyzett papír
Helyi értékek
Függő kamatok

K 353778-48 A budapesti
" 986480-— tőzsdén 1914
" 896130-52 július 25-én
" 79481-— jegyzett pénz-
" 35697-95 árfolyam sze-
rint.
K 1800517-95

*Ez ideai hozzájárulással K 125000-—

TARTOZIK

Nyereség- és veszteség-számla

KÖVETEL

Veszteség	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS		Nyereség	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS	
	K	f	K	f		K	f	K	f
Tiszti fizetések			46446	15	Kamatjövedelmek			311464	03
Adók és illetékek			72562	29	Különféle jövedelmek			12649	77
Üzleti költségek			16192	10	Leírt követelésekből befolyt . . .			5412	69
Leírások			5046	07	Jutalékok			11652	72
Nyereség áthozat a múlt évről . .	2576	34			Nyereség áthozat a múlt évről . .			2576	34
Ez évi tiszta nyereség	200932	60	203508	94					
			343755	55				343755	55

Nagyvárad, 1915. december hó 31-én.

Fleischacker Hugó
pénztárnok.

Szöke Sándor
igazgató.

Waldmann Ödön
főkönyvelő.

IGAZGATÓSÁG:

Dr. Kiss Döme

Incze Lajos
Léderer Manó
Schwartz Márton

Stern Mózes
Varró Domokos
Dr. Weisz Márton

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Róz Simon

Székely Sándor

Szalay József
Fried Ignác